

na solunski fronti, sedel v Pešti na kolenu našega znamenitega narodnega nasprotnika.

Teško mi je omenjati vse to. Toda moram omeniti, da se vidi ves nesmisel tega dejanja, ki tudi najbolj hladnemu opazovalcu kaže na pravega demona naše nove države in ideje našega narodnega in državnega edinstva, ki je razgaljal najidealnejše branitelje bratstva Srbov in Hrvatov in je v naše narodno življenje zanesel najbolj črno sovraštvo.

Šest let sem sam po »Narodni Prosveti« širil misel bratstva in edinstva Srbov in Hrvatov. To delo je imelo v učiteljskih vrstah pozitivne uspehe. Ne smatram to delo samo za svoje; toda smem reči, da sem bil pri tem delu eden od prvih sodelavcev. To delo je zbralo v en krog 12 tisoč srbskih, hrvatskih in slovenskih učiteljev, najbolj zanesljivih pionirjev naše narodne misli. Po vsem tem pa sem dočkal sam in toliko drugih bolj zaslužnih od mene, da se dela z menoj kot z nasprotnikom države, dočim se okoli demona naše narodne misli zbira gomila lopovov in stremuhov, ki na račun pravice in morale in na sramoto današnje dobe ropajo državo in onečaščajjo vse, kar je sveto.

Demon naše narodne misli zednačil sebe z državo, je zrevoltiral ves hrvatski del našega naroda in v naši narodni nesreči, ki prihaja iz boja Srbov s Hrvati in ki je ovirala redno konsolidiranje države, — je našel najbolj gotovo sredstvo in vir za zadovoljevanje svojega boleznega vladohlepija.

Ta zgled privaja danes, k zavedbi od dolgotrajne zmote vse poštene Srbe; meni je že od zdavnaj popolnoma jasno, zakaj onih 2000 narodnih učiteljev v Hrvatski in Slavoniji, onih idealnih borcev za našo narodno misel tudi pri vsem svojem navdušenem delu za zmago državne ideje ni našlo onega odziva v hrvatski masi katerega bi z ozirom na kakovost in obsežnost svojega narodnega dela bili morali najti. Tako oni kot tudi mi vsi bomo dosegli svoj narodni ideal, ako pogumno in odkrito vstanemo proti temu čudnemu človečetu, ki se je vrnilo v naše narodno življenje in ki je glavna ovira uresničenju tega ideala.

Kakor znano, je Pribečević poskušal, da bi UJU popolnoma izrazil v svoje strankarske namene, kar se mu je v Sloveniji posrečilo. Srbsko učiteljstvo pa se je s predsednikom na čelu uprlo in dvignilo odločen protest proti samodržstvu ministra pri nameščanju učiteljstva. Srbsko učiteljstvo stoji na stališču, da je treba varovati dostojanstvo učiteljstva.

Obsodba, ki je zadela izpod peresa predsednika UJU, Pribečevića, pade tudi na dr. Žerjava in na vse one brezvestne slovenske učitelje, ki v njegovi družbi in z njegovo pomočjo preganjajo z brezobzirnim teptanjem zakona naše nad vse priljubljene in res v Sloveniji edino prave ljudske učitelje — Slomškarje.

Politični ogled.

Država SHS.

Državni odbor, ki je določil število poslancev in imenoval predsednike vrhovnih volilnih odborov, je do 2. decembra prekinil svoje seje. Pri izboranju sodnikov, ki tvorijo članstvo glavnih volilnih odborov, se je hotelo izbrati samo srbske višje sodnike, pa se je to še pravočasno preprečilo. Vlada si pa dovoljuje v svojih volilnih spekulacijah še razne druge nezakonitosti. Pod pretvezo in ime nominalne kredita za popraviljanje cest je hotela dvigniti 100 milijonov kron, ki bi ji služili v volilni agitaciji. Glavna kontrola sicer ni dovolila izplačila te svote, finančni minister radikal Stojadinovič je pa izjavil, da bo ta denar vzel tudi brez finančnega odbora in brez glavne kontrole.

Volilna posvetovanja radikalov in Pribečevićevih demokratov razkrivajo protiljudski in oblastiljelni značaj teh dveh strank. Radikalni po Srbiji se pripravajo, kdo bo kandidiral na varnejših mestih in se z gotovostjo pričakuje, da bo v nekaterih okrajih radi osebnih zadev in sporov po več radikalnih kandidatnih list. Značilno je, da radikalni iz Vojvodine odločno odklanjajo kandidate iz Srbije, mesto svojih domačih, in da se na splošno v radikalnih vrstah opaža veliko nerazpoloženje proti sodelovanju s Pribečevićevo skupino.

V nedeljo se je vršilo par važnih političnih sestankov in so padle tudi važne odločitve. V Ljubljani so zborovali zaupniki SLS. Velepomemben govor voditelja dr. A. Korošca objavimo prihodnjič. V Zagrebu se je vršila seja osrednjega odbora Hrvatske Zajednice, ki se je izjavila za republiko ter sklenila, da pri volitvah ne postavi svojih list, ampak da dela za kandidatne liste HRSS. Za predsednika Hrvatske Zajednice je bil izvoljen dr. Lorkovič, iz stranke so pa izključili dr. Dežmana, dr. Šurmina in dr. Drinkoviča, ki bo najbrž te dni vstopil v PP volilno vladu. V Beogradu je zboroval Pribečević, ki je po navadi svojo stranko in radikale proglašal za »državotvorne«, vse druge pa za »protidržavne«.

Mala antanta.

Čehoslovaški zunanji minister dr. Beneš je predlagal vladama v Beogradu in v Bukarešti, naj bi vse države Male antante čimprej priznale sovjetsko Rusijo, da ne bodo pri priznanju te države zadnje in v raznih stvareh gospodarskega in drugega značaja oškodovane. Dr. Beneš je obenem tudi predlagal, naj bi se kmalu sklicala v Beogradu konferenca držav Male antante. Rumunska vlada je češki predlog glede priznanja Rusije odvrnila s protipredlogom, naj bi se poprej še Poljska sprejela v Malo antanto. Kaj je naša vlada odgovorila, ni znano, lahko se pa pričakuje, da isto tako kakor rumunska nasprotuje češ

kemu predlogu in stališču. Po poročilih nekaterih inozemskih listov je dr. Beneš v Beogradu tudi predlagal, naj bi se Hrvatom dala avtonomija, da notranji spori že enkrat prenehajo in da se potem država SHS okrepi v mednarodnem položju.

Avstrijska republika.

Državni kancler dr. Seipel je odložil svoje mesto in je priporočil za naslednika dr. Rameka. Dr. Ramek, krščanski socialec, je to mesto prevzel in sestavlja novo vladu, ki bo hodila po poti svoje prednice, a si bo pri tem še posebno prizadevala ustvariti soglasje med centralnimi in avtonomnimi finančnimi zadevami.

Pred volitvami v Nemčiji.

Volilna agitacija za državnozbornske volitve dne 7. decembra t. l. je neobičajno mirna in doma ter v inozemstvu imajo utis, da bodo volitve usodne za skrajne levčarje in desničarje, ugodne pa za stranke sredine in posebej še za nemške republikance. Predsednik nemške republike Ebert, član socialdemokratske stranke, bo najbrž odstopil in ker socialisti ne mislijo predlagati iz svoje sredine naslednika, ima za predsedniško mesto največ izgledov voditelj katoliškega centra dr. Marx, ki se drži gesla: Weimarska republikanska ustava in londonski sporazum.

Spor Anglije z Egiptom.

Egipt je samostojen, angleški vrhovni komisar nadzoruje samo finance in zunanjo politiko, a egiptovski nacionalisti zahtevajo tudi samostojnost in pripojitev Sudana, kjer so Angleži popolni gospodarji. Radi Sudana že dolgo traja spor med egiptovskimi nacionalisti in Angleži in ker kaže sedanja angleška vlada še večjo nepopustljivost kot njene prednice, se je egiptovski nacionalizem lotil nasilnih sredstev. Na vrhovnega poveljnika angleških čet je bil izvršen atentat. Poveljnik je ranam podlegel, Angleži pa delajo zdaj egiptovsko vladu odgovorno za ta zločin egiptovskih nacionalistov. Predsednik egiptovske vlade je označil s soglasnim sklepom parlamenta angleške zahteve za nasprotno egiptovski državni samostojnosti in za protislovne s pogodbo, ki jo je sklenil egiptovski kralj z vrhovnim poveljnikom egiptovske vojske. Egiptovska vlada se misli obrniti do Društva narodov s prošnjo za posredovanje.

Prireditve.

Šoštanj. Tukajšnje Katoliško izobraževalno društvo priredi v nedeljo, dne 7. decembra, ob treh popoldne na svojem odru v dvorani hotela »Union« dve prav mični igri. Vsi prijatelji poštenega veselja in zdravega napredka so iskreno vabljeni! — Odbor.

Dekliška Marijina družba v Šmiklavžu pri Slovenjgradcu vprizori dne 7. decembra t. l., na drugo adventno nedeljo (Šmiklavževo nedeljo), popoldne po večernicah ob 2. uri popoldne v šoli v Šmiklavžu petdejansko igro »Roka božja.« Vstopnina: prednji sedeži 10 din., zadnji sedeži 5 din., stojišča 3 din. Vsi šmiklavžki farani in gostje iz sosednih župnij uljudno vabljeni! — Vodstvo dekl. Marijine družbe.

Središče. Ljudski oder v Središču uprizori dne 26. decembra t. l., na Stefanovo, ob 6. uri zvečer, krasno zgodovinsko ljudsko igro »Miklova Zala.« Ta naslov je ljudstvu še dobroznan. Prvič, ker je to knjigo v veliki množini izdala Družba sv. Mohorja, in drugič, ker radi nje krasne vsebine jo je skoraj vsak prijatelj čitnje prebral. Če ima knjiga že kot spoznaj tako spoštovanje med slovenskim ljudstvom, veliko bolj še upliva »Miklova Zala« v živo igranih prizorih na odru! Torej, prijatelji poštene zabave in duševnega užitka, pridite na Stefanovo vsi tudi iz okolice v Krekovo dvorano v Središče!

Tedenske novice.

Dr. Pivko, nosilec liste JDS. Pribečević-Žerjavovi demokrati na Štajerskem so na svojem zborovanju v Mariboru v nedeljo ob prisotnosti samega g. generala Žerjava postavili za nosilca liste svoje kandidatne liste g. prof. dr. Pivka iz Maribora. Doslej se je gospod Pivko v politiki pokazal kot strokovnjaka samo kot italo-fil (italijanofil). Med vojno je s fronte pobegnil k Italijanom ter z njimi pletel politične razgovore. Uspeh Pivkovih razgovorov se je pokazal v sijani luči v italijanski okupaciji slovenske zemlje. Italijani so nam odvzeli slovensko zemljo od onstran Soče do preko Postojne na Kranjskem in s to zemljo pol milijona Slovencev.

Lepšega uspeha si Pivkova italo-filska politika ni mogla nadejati. Ta uspešni politik je nosilec demokratske kandidatne liste na Štajerskem. Nosil bo listo, pa odnesel bo poraz. Niso Slovenci na Štajerskem padli na glavo, da bi glasovali za takšnega politika, kakor je dr. Pivko.

Šraka se diči s pavovim perjem. Demokrati so navajeni, da se kaj radi dičijo s tujimi zaslugami, kar je že radi tega razumljivo, ker lastnih nimajo. Tako si tudi prisvajajo zasluge za zgradbo železnice Murska Sobota—Ljutomer—Ormož. Resnica pa je, da je njihova edina zasluga v tem oziru ta, da so se na dan otvoritve te železnice 22. novembra zastoj peljali po novi progi ter se pri banketu v Ljutomeru zastoj najedli in napili. Drugih zaslug pa nimajo. Idejo te železnice je prva sprožila Slovenska ljudska stranka, ki tudi ni nikdar odnehala, dokler se ta ideja ni uresničila. Med gradnjo železnice so poslanci SLS, zlasti poslanec ljutomerskega okraja g. dr. Josip Hohnjec, neumno in vztrajno zahtevali in vplivali, da delo ni zastalo ter da so se izpolnile želje in zahteve tamošnjega prebivalstva. Žal, da so uspeha na ministrstvu bila le prevečkrat zaprta. Prava sreča, da je SLS prišla na vladu, ker bi drugače ta proga morala še celo leto čakati na izgotovitev. Zasluge SLS in njenega železniškega ministra Sušnika so v tem oziru splošno znane in priznane. Brez njegovega odločnega zavzemanja bi velik del te proge še zdaj bil brez tračnic in na novih mostovih bi mesto železnih travertin pajki predli svoje jesenske mreže ter se mesto ljudi vozili po neizvršenih mostovih. Vse to tamošnje ljudstvo dobro zna in zato je hvalisanje dr. Žerjava in Petovarja — Žerjav je namreč hvalil Petovarja, Petovar pa Žerjava — sprejelo s pomilovalnim smehom. Šraka ostane šraka, če se tudi odlični s pavovim perjem, in tem bolj ostane šraka, čim več krađe to, kar je tuje.

Zupnijska svečanost Matere Milosti v Mariboru.

Vsem, ki so se zanimali za nove zvonove mariborske bazilike in povpraševali po dnevu blagosloavljanja, naznanjamo končno prijetno vest, da jih bo blagoslovil prevzvišeni knez in škof v nedeljo, dne 7. decembra. — Slovesnost se bo začela jutraj ob 8. uri. Radi obilnih priprav domačinov in sosedov obeta biti blagoslovljenje novih peterih, v Sloveniji največjih in v Mariboru prvih zvonov, nekaj veličastnega; zato so vsi častilci Matere Milosti od blizu in daleč najvljudneje vabljeni.

Umrla je v pondeljek, dne 24. t. m. v Mariboru gospa Neža Farčnikova, stara 69 let. Pokojnica je bila rodom koroška Slovenka iz Šmarjete v Rožni dolini. Bodi ji zemlja lahka!

Ljubimska žaloigra v Meži. Ljubimska drama se odigrala v tukajšnjem hotelu pri kolodvoru. Sofer Jožef Slansky se je pripeljal v Mežo s hčerko tovarnarja Franka iz Zagreba, katera je tajno pobegnila iz hiše staršev s svojim ljubimcem Slanskyjem. Nekaj dni sta tukaj bivala. Dne 24. t. m. sta poskusila samomor z zastrupljenjem, ker pa strup ni učinkoval, je Slansky z revolverjem ustrelil v svojo ljubinko in jo nevarno ranil, nato pa še sebe ustrelil. Njegovo truplo se je prepeljalo na domače pokopališče v St. Janžu pri Dravogradu. Ranjena Frankova hči se nahaja sedaj v bolnici v Slovenjgradcu. — V teku 14 dni so bili 4 samomori v tem kraju izvršeni; vzrok pri vseh je brezvestnost, ne pa nesreča ali uboštvo.

Strašen zločin podivjanega pijanca. Cela okolica Slovenske Bistrice se zgraža nad strahovitim zločinom, ki se je dogodil minulo nedeljo, dne 23. t. m., na Selah pri Zg. Polskavi. Krvava rodbinska žaloigra, ki se je odigrala pri bivšem bogatem posestniku Mlakerju, je prepričevalen dokaz, kam pripelje človeka vedno pijančevanje. Posestnik Simon Mlaker, po domače Orteg, je imel nekoč krasno posestvo na Selah pri Zgornji Polskavi. Kot imovit posestnik se je dobro oženil ter dobil dobro in pridno ženo Miciko, s katero je imel dosedaj 7 otrok, od katerih jih živi 6 ter je najstarejše staro šele 12 let. Mlaker pa ni bil nikoli dober gospodar. Kljub ljubezni ženi in malim otročičem, ki bi ga morali nagibati še na skrbnejše gospodarjenje, je po svojem lahkoživem značaju začel pijančevati. Postal je polagoma tak pijanec, zapravljivec in surovež, da se ga je vse balo in ogibalo. Njegova žena je začela doživljati pravi pekel na tem svetu. Pijani mož je dan za dnem prihajal ob poznih urah domov ter v svoji podivjanosti često ženo in otroke nečloveško pretepaval in zlostavljaval. Pijančeval je vedno huje; njegovo prejšnje tako trdno posestvo se je pričelo majati, kljub vsem naporom in pridnosti njegove žene. Nazadnje je Mlaker posestvo prodal ter preostali izkupiček v kratkem času pognal po grlu. Potrebno je še omeniti za presojo Mlakerjevega značaja, da je štirikrat pogorel. Ljudje so govorili, da si je vedno sam požgal, da bi dobil visoko zavarovalnino, kar se mu seveda ni moglo dokazati. Da pa je bil zmožen zagnati tudi svojo domačijo, to dokazuje zločin, katerega je storil na svoji ženi. Po predaji posestva so se preselili Mlakerjevi v Kamnico, kjer je dobil mož službo majerja pri nekem posestniku. Pa tudi tu je pil venomer. Iz Kamnice je vozil mleko v Maribor, toda izkupiček je pognal po grlu, mesto da bi ga dal svojemu gospodarju. Radi takega obnašanja je izgubil službo in ostal brez sredstev na cesti z obilno svojo družino, katere najmlajši član je šele eno leto star. Zatekel se je pod streho svojega brata v Novi vasi pri Slov. Bistrici. Njegove nesreče ga niso spamečevale, pil je še dalje in se pretepaval in prepil s svojo ženo. Družinskemu prepiru je minulo nedeljo napravil strašen konec. Mlaker je pijan prišel domov; po stari navadi se je takoj spravil nad ženo, otroke pa je poprej še nagnal iz hiše ter zaklenil vrata. Kaj se je sedaj dogajalo v hiši, to ve samo morilec in Bog. Po strašnih poškodbah na mrtvem truplu žene soditi pa se je moral vršiti strahovit boj na življenje in smrt med podivjanim pijancem in njegovo slabotno žrtvijo. Mlaker je moral ženo strahovito pretepsti in zlostavljati, kar dokazujejo maroge na telesu in šop las, katere je iztrgal nesrečni ženi s kožo vred z glave. Nazadnje je napravil konec nje-

nim mukam na ta način, da jo je zedavil. Po storjenem zločinu se je šele menda zavedel svojega grozovitega dejanja. Da odvrne sum od sebe, je obesil truplo v čumnat, da bi izgledalo, da si je žena sama končala življenje. Po zločinu je pobegnil neznan kam ter ga še do danes niso izsledili. Domači domnevajo, da si je sam končal svoje žalostno življenje. Med tem, ko je oče izvršil svoje strašno delo in pobegnil, so tavalni nesrečni otroci okrog hiše ter slišali smrtne krike svoje matere. Zatekli so se k sosedom, ki so potem s silo udri v hišo ter našli v njej samo mrtvo žrtev. Obvestili so takoj orožnike, ki so ukrenili takoj preiskavo in zasledovanje zločinca.

Za ubogo dijaštvo radodarni Malonedelčani. Malonedelčani dajo Bogu, kar je božje. Posebno očito so to pokazali: Kranj iz Moravca, ki je postavil v zahvalo za srečno vrnitev iz svetovne morije na čast Brezmadežni lično kapelo; Vrhnjak iz Bodislavca, ki je dal prenoviti Senjarovo kapelico, in Ritonja iz Bodislavca, ki je postavil nov križ. Malonedelčani pa dajo tudi revnemu dijaku radi kak dar. Zato so se pri večerji po blagoslovitvi Kranjčeve kapele spomnili Dijaške večerje s 86 dn., pri Ritonju pa celo z izredno lepo svoto 310 din. Da bi še tudi drugje padla drobtina z bogato obložene mize za ubo ge Lazarje-dijake! Bog povni darovalcem stotero!

Novice od Sv. Marjete niže Ptuja. Živimo še v starih težavah naprej. Zato pa so nam za razvedrilo uprizorili preteklo nedeljo v šoli naši Orli lepo, dobro uspelo igrano »Fernando, strah Asturije«. Glede prireditve se mora tokrat pohvalno omeniti našo domačo inteligenco, posebno učiteljstvo, da nam je šlo lepo na roko. — Delo pri Društvenem domu se je to jesen začelo zopet v skromnem obsegu vsled pomanjkanja gmotnih sredstev. Sedaj pa vse stoji. Pri tem imajo največjo škodo naša društva, ki še vedno nimajo nobenih prostorov v kljub temu, da so za zgradbo dosti žrtvovali. Pri stavenem odboru bi trebalo več agilnosti. Pa tudi dosti drugih mlačnežev ni brez krivde pri tem. Mnogi menda mislijo, da bi samo z dobrimi sveti, kar je seveda najbolj po ceni, pomagali. Toda, kdor noče drugače, naj še razne modre nasvete prihrani zase. Blizajoče volitve zopet obetajo malo življenja in zabave. Seveda na račun nasprotnih strank, ako bi se katera upala sklicati javen shod. Tedaj bi vsaj imeli priliko, dotičnim govornikom temeljito izprašati vest. Ob priliki zopet kaj vest.

Gostilničarji, posnemajte! Iz Draženc smo prejeli: Naša gostilničarja Anton in Kata Vindiš sta naročila za našo gostilno naše liste in sicer »Slovenskega Gospodarja« in »Stražo.« Obljubila sta tudi, da bosta ostala ta dva lista vedno pri hiši. Obema naročnikoma naših listov iskrena zahvala in drugi gostilničarji naj ju posnemajo!

Iz Soštanja. Pred približno tremi leti bi se imel pri župni cerkvi sv. Mihaela pri Soštanju vršiti sv. misijon. Da bi se pa isti prepričal, je neki g. Miloš Tajnik, učitelj v Soštanju, obenem tudi občinski tajnik pri občini okoličnega Soštanj, brez vednosti župana napravil na okrajno glavarstvo ovadbo, da v tej župniji razsaja nalezljiva bolezen, da se naj sv. misijon prepove, kar je tudi dosegel. Seveda je v ta namen zlorabil občinski pečat in ponaredil ime župana. G. župan je bil radi tega zahrbtnega početja sicer zelo ogorčen, pa se je za svojo osebo zadovoljil s tem, da je tajnik dal pri cerkvi razglasi, da je on to ovadbo na svojo pest napravil. S tem potrdilom pa faranom kakor tudi postavi nikakor ni zadoščeno. Sicer se je tedaj govorilo, da pride ta zlobni čin od strani okrajnega glavarstva v preiskavo, na katere izid pa še danes čakamo. Da se pa ne boče mislilo, da je zloraba občinskega pečata in potvorba podpisa nekaznjiva, se merodajna oblast prosi, da se ta zadeva končno reši.

Poslano. V listih »Nova doba« št. 30, »Domovina« št. 29 in »Tabor« št. 159 je dobroznani tukajšnji »samostojno-napredni« dopisnik očital nekemu tukajšnjemu pristašu SLS, da ne zna četrte božje zapovedi: Spoštuj očeta in mater, ter napovedal radi tega tudi sodnijsko postopanje proti njemu. Ker je javnost kljub lažnjivemu zavijanju smatrala mene kot prizadetega in je v kratkem nato sledila tudi sodnijska tožba od strani prevzihtarjev A. in H. Zvonar — ki z menoj sploh nista v sorodu — vložena po zastopniku L. Kostanjšku, trgovcu v Mozirju, v kateri je bil udeležen kot »sotrudnik« tudi tukajšnji trški župan, ki se vključ ponovnemu ožigovanju in opominom ne more zdržati vmešavanja v moje zasebne zadeve, in na njegov ukaz vpleten v tožbo tudi občinski redar, sem iz navedenih razlogov opravičeno mnenja, da je kritični napad meril name. V telu razprave je prišla resnicoljubnost tožiteljev v jeko slabo luč in je poslabljeno, da se bodeta za to čednost opravičevala pred sodiščem. Pozivam torej novodobno domovinsko utaborjenega dopisnika, da svoj trikratni podpis tudi trikratno prekliče, ali pa brezdvomno dokaže, da dotični napad ni meril name, ako pa tega ne stori, ostane podli lažnjivec in obrekljivec. Mozirje, dne 20. XI. 1924. — Fran Es.

Iz Majšperga. Posestniški sin Stefan Kolar v Stanečki vasi se je dne 17. t. m. poročil s posestniško hčerko Než. Mesarič iz Lesja pri Majšpergu. Oba sta iz hiš uglednih staršev in sorodnikov ter zvesta pristaša SLS. Bilo srečno!

Padlim vojakom v spomin. V Kostrivnici so obhajali zadnjo nedeljo, dne 23. t. m., ganljivo slovesnost: odkritje spominske plošče v svetovni vojni padlim vojakom. Ta plošča, ki je bila odkrita med solzami cele župnije, bo še poznim rodovom v spomin, koliko smrtnih žrtev je zahtevala svetovna vojna v kostrivniški župniji.

Državna krajevna zaščita dece in mladine v Celju odlično pridno, zdravo, 14 let staro deklico-siroto usmiljenim srcem za svojo. Ker je deklica obiskovala tukajšnje mestno šolo, bi bila zelo pripravna za trgovino. Tudi v brezplačno, seveda popolno oskrbo se da v uk v trgovino, k šivilji ali v kuhinjo. Eventualne ponudbe naj se blagovo-

lijo poslati na državno krajevno zaščito dece in mladine v Celju.

Iz laškega okraja. Kakor že znano, je letos začelo v Laškem poslovati novo okrajno glavarstvo. Nekaj časa se je ugibalo, da bi bil sedež okrajnega glavarstva, ali kakor se glasi bolj nobel: »srežkega poglavarstva«, v Trbovljah. Naša stranka se na jezo gg. maloštevilnim demokratom v spor ni mešala, ampak prepustila celoz stvar režimovcem, naj se sami o tem preklajo. To je gotovo, da mi iz bližnje okolice Laškega ne moremo biti za Trbovlje kot sedež okrajnega glavarstva. Sicer pa še glavarstvo v Laškem ne posluje v polnem obsegu in je šolski referat še vedno v Celju; kar pa nas kmete najbolj zanima, je to, da je okrajni živinozdravnik za laški okraj, čujte in strmite: v Sevnici. To je dokaz, da centralisti, ki za to odgovarjajo, ne poznajo in nočejo poznati potreb nas kmetov. Letošnje leto je mnogokje razsajala pri svinjah rudečica, toda v Laškem ni živinozdravnika, v Sevnici je predaleč, a celjski ni za naš okraj nastavljen in se torej cepljenje ni moglo po večini krajev izvršiti. Edino v občini Marijagradec se je na požrtovalno delo tajnika Podreberška in živinozdravnika Hrabaleka izvršilo cepljenje malone v celi občini. Za časa Davidovič-Korošičeve vlade smo čitali v časnikih, da je že imenovan živinozdravnik za Laško, želimo še samo, naj se to kmalu izvrši. Nekatere občine so že storile svojo dolžnost in napravile tozadevne vloge, naj se zgamejo še druge!

Kaznjenci bi bili skoro pobegnili. Zadnjo nedeljo popoldne je poizkusilo 9 kaznjencev, da pobegne iz zagrebških zaporov in se nasrka zraka prostosti. Kaznjenci so bili že predrl zid, ki loči dvorišče sodišča od okrajnega sodišča. Ko se je zvečerilo in stemnilo, so ušli skozi luknjo v zidu in vdrli v prostore kleti pri okrajnem sodišču. V kleti so skušali izdreti železno omrežje iz okenj in na ta način bi bili lahko utekli skozi okno na ulico. V zadnjem trenutku, kog polnoči, ko so bili begunci pri zadnjem delu, so nameravani pobeg zapazili in poklicali stražo. Policija je obkrožila zaporne prostore od zunaj, od znotraj pa so se lotili lova za pobeglimi kaznjenci jetniški stražniki. Sedem kaznjencev so kmalu izsledili in prijeli, dva pa ne takoj. Med tema dvema je bil zloglasni ropar Jagatič. Šele krog sedme ure v pondeljek zjutraj se je policiji posrečilo, da je našla ta najbolj opasna begunca, ki sta bila tudi voditelja pobege, na podstrešju in ju spravila na varno. Radi nameravanega in skoraj posrečenega pobege kar 9 kaznjencev se vrši obširna preiskava. Kaznjenci so pripravljali pobeg več nego 10 ur in sumijo, da so znali za te nakane nekateri pazniki, ki so jim šli pri pripravi za pobeg na roko.

Javna zahvala iz St. Ilja pod Turjakom. Letošnje poletje je strela udarila v našo podružnico v Dolžih ter precej občutno poškodovala streho zvonika in zidovje na koru. Cerkev je zavarovana pri Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani, sicer komaj za 6000 kron, a je dobila vseeno od nje izplačano lepo svoto 3000 kron, za kar se ji cerkveno predstojništvo tem potom najtopleje zahvaljuje in jo vsakomur priporoča!

Gospodarstvo.

O APNENJU.

Poleg dušika, kalija in fosforove kisline zasluži apnik kot sestavina gornje rodovitne zemeljske plasti največjo pozornost.

Važnost apnika ne obstoja samo v tem, da služi rastlinam v hrano, marveč tudi v tem, da s svojim delovanjem ostale hranilne snovi v zemlji pretvarja v tisto obliko, v kateri jih rastline morejo sprejemati.

V svrhu boljšega razumevanja podjemo kratko sliko o življenju v zemlji. Marsikdo mogoče misli, da se nahaja življenje samo na zemlji in nad zemljo. Toda dokazano je, da ravno v zemlji naletimo na pravcati vrvež različnih živih bitij — rastlinskih in živalskih — tekoimenovanih zemeljskih bitij (Geobionten), ki jih izražamo pod skupnim imenom »edaphon.« Edaphon obsega potemtakem vsa živa bitja, ki se nahajajo v oni plasti zemlje, ki je podvržena preperevanju. Vsa živa bitja v zemlji se nahajajo v tesni medsebojni zvezi, tvorijo torej nekako življenjsko verigo ter so razdeljena v 13 skupin. K prvi skupini prištevamo razne bakterije, katere razkrajajo gnojilne snovi ter jih pripravljajo rastlinam v prehranjevanje.

Obstoj bakterij v zemlji je odvisen v veliki meri od apna, kajti one brez apna ne morejo živeti in tudi ne delovati.

Apno zemlja zahlja in s tem obenem ugodno deluje na promicanje deževnice. Čista ilovnata zemlja prepušča vodo mnogo počasneje, nego zemlja, ki vsebuje nekaj apna. Teško ilovico močni nalivi zbijajo tako, da napravi na površini neprepustljivo skorjo, kar silno otežkoča obdelovanje. Ako dodamo takšni zemlji nekoliko apna, se ista zrahlja ter obenem tudi ogreje.

Umetna gnojila v zemlji ne učinkujejo, ako jim primanjkuje apna. Zveplenokisli amonjak (amonsulfat) more popolno učinkovati le v zemlji, ki vsebuje zadosti apna. Takšna zemlja amonjak nitrificira, to se pravi, s pomočjo nitrobakterij prevaja v solitno kislino, ki je lahko raztopna in služi rastlinam neposredno v prehrano. Solitno kislino apno nevtralizira. Pri uporabi zveplenokislega amonjaka na težkih tleh je torej treba dodati na 1 ha še kakih 400 kg apna.

Na 100 kg kalijeve soli dodamo zemlji obenem tudi 100 kg apna. S tem dodatkom apna na težki zemlji delo rastlinam ne samo potrebno hrano, temveč omogočimo tudi boljše in hitreje izkoriščanje kalija.

V vodi raztopna fosforova kislina iz superfosfata izgubi v zemlji svojo raztopnost ter se spaja z apnom, ali

pa tudi z železnim oksidom, magnezijem itd. Če bi tega ne bilo, ostala bi fosforova kislina v vodi raztopna ter bi jo deževje izpralo in odplavilo v globočino zemlje, kjer bi ne mogla priti rastlinam v prid. Fosforova kislina, spojena z apnom, ostane še zmirom raztopna v vodi, zlasti v takšni, ki vsebuje ogljikovo kislino. Nasprotno pa je fosforova kislina, ki je spojena z železnim oksidom, v vodi neraztopna. Jasno je zategadelj, da je uspeh gnojenja s superfosfatom odvisen od apna v zemlji in da je ta uspeh tem sigurnejši, čim več apna se nahaja v njej. Železnega oksida je navadno zadosti v vsaki zemlji. Če ni dovolj apna, se spoji fosforova kislina z železnim oksidom in uspeh gnojenja s superfosfatom mora izostati.

Pripomniti je treba tudi, da apno razkisuje kislila tla, ker se spaja s svobodnimi kisljinami, ki so rastlinam škodljive. To velja osobito za mokra in močvirnata tla, kjer raste kislila in za živino neprikladna kрма.

Kako se pripravimo o apnu v zemlji?

Da doženemo, ali vsebuje zemlja zadosti apna ali ne, jo polijemo s solno kislino. Če se peni, šumi ali dela mehurčke, kakor da vre, tedaj se v zemlji nahaja apno. Ako popolnoma nič ne zašumi, tedaj v zemlji ni apna. Če pa samo malo zašumi in dela le male in neznatne mehurčke, tedaj vsebuje zemlja samo neznatne množine apna. Glinasta in peščena zemlja navadno ne vsebuje dovolj apna. Točno se more ugotoviti vsebina apna le potom kemične analize. Dobra in rodovitna zemlja je tista, ki vsebuje najmanj 0.2% apna. Za dobre in obilne žetve je treba, da zemlja vsebuje 0.3% apna. Tam, kjer vidimo pasti se mršavo živino in se okostje mladih živali slabo razvija, primanjkuje šestokrat apna v pašnih in travniških tleh. Ravnotako pogrešamo zadostnih množin apna na njivah, kjer se hlevski gnoj le polagoma razkrajja in se po žetvi še nestrohneli gnoj izorava.

Nek star nemški pregovor pravi:

»Apnenje bogati očeta in obuboža sina.«

Ta pregovor je razumeti tako, da se v zemlji, kjer je veliko apna, gnoj brzo razkrajja ter vsled tega tudi brzo porabi. Apnenje daje potemtakem na brzi način obilne žetve, katere seveda obogate očeta. V zemlji, v kateri pa apno primanjkuje, leži gnoj dalje časa neizkoriščen ali slabo izkoriščen, vsled česar se rastline slabo razvijajo. V apneni zemlji se torej gnoj hitro porabi, toda vsekakor v korist rastlin. Ako se takšna zemlja ne gnoji v izdatni meri in porabljen gnoj ne nadomešča, se hranilne snovi izčrpajo, kar ima posledico slabe žetve in obubožanje sina.

Apno torej pospešuje razkroj gnojil ter vsled tega omogočuje obilne žetve. Zato se pa mora izdatno in pogosto gnojiti, da zemljo ohranimo zmirom enako rodovitno ter si zagotovimo trajno obilne dohodke. Intenzivno gospodarjenje in intenzivno obdelovanje zemlje obstoji v tem, da se s pomočjo apna in pogostega gnojenja doseže trajno obilne žetve. Za takšno intenzivno gospodarjenje pa nima vsak gospodar zadostnih množin hlevskega gnoja, in nabaviti si mora umetnih gnojil iz tovarn. In popoln uspeh pri uporabi umetnih gnojil se doseže samo z dodajanjem apna zemlji. Razumljivo je, da stane nabava apna in umetnih gnojil precejšnje svote denarja, a vendar se večji izdatki z obilnejšimi dohodki v dvojni ali še večkratni meri povrnejo.

Z ozitom na vsebino apna presojamo zemljo po sledečih znakih:

Peščena in puhla zemlja navadno nima dovolj apna v sebi. Kjer rastejo kisle trave, ali kjer najdemo mnogo kiselice, primanjkuje zemlji skoro redno apna. Če detelje, kakor bela in hmeljna detelja, kažejo majhne liste in se ne maknejo od tal, je treba zemlji dodati nekoliko apna.

Nasprotno pa se nahaja v zemlji zadosti apna, ako se poleg divje detelje bohotno razvija lupina, črvec in grahor.

Akno dodajemo zemlji v obliki živega apna, apnenega prahu, čistilnega apna, gipsa in laporja. Odločili se bomo za tisto apneno gnojilo, v katerem nam pride apno najceneje.

Živo apno je najbolj koncentrirano apneno gnojilo, ter se rabi z največjim uspehom v krajih, kjer bi dovažanje drugih manj koncentriranih apnenih gnojil prišlo predrago.

V bližini apnenic je najpametnejše rabiti apneni prašek, ker je ta mnogo cenejši od apna v grudah; v bližini sladkornih tovarn pa ceneno čistilno apno kot odpadek pri čiščenju sladkorja.

Gips, mavec ali sadra se dobi najceneje v Dovjem na Gorenjskem in v Blagaju pri Bosanskem Novu, kjer sestavlja cele hribe.

Lapor kot gnojilo uporabljamo v krajih, kjer se nahajajo v bližini laporne žile in ga je mogoče izkopavati.

Živo apno.

Živo apno vsebuje do 99% kalcijevega oksida. Kdor je primoran, apno dovažati po železnici, se bo odločil v prvi vrsti za to apneno gnojilo. Tudi živo apno je glede svojih lastnosti različno. Tiste vrste, ki ne razpadajo in ostanejo trde kakor kamen, ne veljajo kot gnojilo.

Živo apno se zvozi na polje, kjer se pod vplivom zraka in vlage polagoma samo ugašuje ter razpada v droben prah. Živo apno ima med drugim tudi to lastnost, da čisti in suši vlažen zrak. Pin apneni prah moremo trositi po njivi, kakor druga umetna gnojila.

Na 1 ha zemlje, ki je zelo revna na apnu, navozimo približno 50 q živega apna. V tem slučaju spravimo količino apna v zemlji na 0.2% ter pognojimo vso zemljo do 20 cm globoko.

Za koliko vrsto let zadostuje zgoraj navedeno apnenje, je odvisno od žetev in travnih košenj, s katerimi smo apno zemlji odvzeli, kakor tudi od načina gnojenja z dru-